

III етап
XXII Міжнародного конкурсу
з української мови імені Петра Яцика
2021 р.

5 клас

1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг – до 1 сторінки). Доберіть заголовок.

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

2. Розставте розділові знаки, підкресліть головні члени речення, надпишіть над кожним словом частини мови.

Братику ріднесенький снівся мені сон дивнесенький.

5 балів

Відповідь.

Братику ріднесенький, снівся мені сон дивнесенький.

Снівся (присудок), сон (підмет).

Братику (іменник) ріднесенький (прикметник), снівся (дієслово) мені (займенник) сон (іменник) дивнесенький (прикметник).

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

Вірна відповідь, дати спокій, за всяку ціну, двері зачиняються, музикальна школа, відкрити книжку, свіжий сир.

4 бали

Відповідь: 3 неправильних.

Вірна відповідь – правильна відповідь;

музикальна школа – музична школа;

відкрити книжку – розгорнути книжку.

4. Утворіть прикметники від поданих іменників за допомогою суфікса -ськ-.

Турок, чех, Кривий Ріг, узбек, Париж, Рига.

3 бали

Відповідь: *турецький, чеський, криворізький, узбецький, паризький, ризький.*

5. Доберіть 3 фразеологізми зі словом РУКА.

3 бали

Приклади фразеологізмів для відповіді:

спихнути з рук

збувати з рук

спливати / йти з рук

вислизнути з рук

випустити з рук

випустити з рук

з порожніми руками

руки короткі

руки не доходять

руки геть

саме в руки пливе

вхопитися обома руками

брати / забрати в свої руки

з руками і ногами

з руками відірвати

чужими руками жар загрібати

довгі руки

не покладаючи рук

золоті руки

майстер на всі руки

горить в руках

робочі руки

набити руку

виходити з-під рук

справа рук

легка рука

сидіти склавши руки
валитися з рук
руки не відвалляються
справа валиться з рук
опустити руки
вмивати руки
махнути рукою
сходити з рук
спускати з рук
з рук геть погано
(взяти) ноги в руки і бігти
піти / ходити з простягнутою
рукою
викручувати руки
відбитися від рук
накласти на себе руки
віддатися в руки
брати / взяти голими руками
голими руками не візьмеш
схопити голими руками
відбиватися руками і ногами
в'язати по руках і по ногах
чи не даватися в руки
дати по руках
триматися руками і ногами
розпускати руки
під гарячу руку
гарячий на руку
рука не здригнеться
бруднити руки
рука не піднімається
давати волю кулакам
тримати кулаки на прив'язі

махати кулаками після бійки
нагодувати кулаками
показати кулак
тримати в кулаці
зібрати в кулак (волю і т.д.)
стукнути кулаком по столу
прилипає до рук
нечистий на руку
загребущі руки
рука руку миє
гріти руки
прибирати до рук
ловити за руку
схопити за руку
запускати руку в кишеню
запускати лапу
ударяти по руках
тримати руки по швах
піднімати / тягнути руку
тримати руку на пульсі
носити на руках
подавати руку допомоги
зіграти на руку (противнику)
грати на руку
(вам і) карти в руки
(всі) козири в руках
іграшка в чужих руках
руки в боки
сплеснуть руками
розводити руками
руки в брюки
поклавши руку на серце

6. Якби ви були директором школи, що порадили б своїм учителям? (2-3 речення)

3 бали

Усього – 30 балів

6 клас

1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг – 1 сторінка).

Доберіть заголовок.

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

2. Розставте розділові знаки, підкресліть головні члени речення, надпишіть частини мови.

Друже мабуть птахи приносять на своїх крилах весну.

6 балів

Відповідь.

*Друже, мабуть, птахи приносять на своїх крилах весну.
Приносять (присудок), птахи (підмет).*

Друже (іменник), мабуть (прислівник), птахи (іменник) приносять (дієслово) на (прийменник) своїх (займенник) крилах (іменник) весну (іменник).

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

Дякую вас, розплющити очі, приємного апетиту, барви осіннього лісу, не мішайте працювати, зробити щеплення, моя любима пісня.

5 балів

Відповідь: 4 неправильних.

Дякую вас – дякую вам;

приємного апетиту – смачного;

не мішайте працювати – не заважайте працювати;

моя любима пісня – моя улюблена пісня.

4. Виберіть із запропонованого ряду спільнокореневе слово до іменника ГОРА: горянка, горечко, горючий, гороскоп. Розберіть виписане слово за будовою.

3 бали

Відповідь: гор/ян/к/а.

5. Доберіть 3 фразеологізми зі словом НОГА.

3 бали

Приклади фразеологізмів для відповіді:

нога за ногою, чого ліва нога забажає, до ноги, переminatися з ноги на ногу, встати на ліву ногу, на широку ногу, ні в зуб ногою, ногою ступити ніде, на короткій нозі, брати ноги на плечі, де вже ноги не носили, падати в ноги, з усіх ніг, і риби наловити і ніг не замочити, давати волю ногам, відхрещуватися руками й ногами, плутатися під ногами, колос на глиняних ногах, твердо стояти на ногах...

6. Якби ви були депутатом, що порадили б учителям? (2-3 речення)

3 бали

Усього – 32 бали

7 клас

**1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг 1–1,5 сторінки).
Доберіть заголовок.**

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

**2. Розставте розділові знаки, підкресліть головні члени речення,
надпишіть частини мови.**

Мужай прекрасна наша мово серед прекрасних братніх мов!

6 балів

Відповідь.

Мужай, прекрасна наша мова, серед прекрасних братніх мов!

Мужай (присудок).

Мужай (дієслово), прекрасна (прикметник) наша (займенник) мова (іменник), серед (прійменник) прекрасних (прикметник) братніх (прикметник) мов (іменник)!

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

Бувший працівник, з погляду, ви маєте рацію, самий розумний, здобути освіту, серцевий приступ, ушиб коліна, лікарські рослини, поступила пропозиція.

6 балів

Відповідь: 5 неправильних.

Бувший працівник – колишній працівник;

самий розумний – найрозумніший;

серцевий приступ – серцевий напад;

ушиб коліна – забій коліна;

поступила пропозиція – надійшла пропозиція.

4. Виберіть із запропонованого ряду спільнокореневе слово до прикметника СОННИЙ: унісон, спросонку, соняшник, підсоння. Уведіть це слово в речення.

2 бали

Відповідь: спросонку.

Прив'язаний біля яблуні пес загарчав спросонку

5. Доберіть 4 фразеологізми зі словом ГОЛОВА.

4 бали

Приклади фразеологізмів для відповіді:

без голови, без царя в голові, безталанна голова, бити як обухом по голові, битися головою об стінку, забивати в голову, не йти в голову, ніде голову прихилити, не брати в голову, не звертайся голови, зануритися з головою, втратити голову, вбити в голову, не брати в голову, ходити на голові, вискочило з голови, з ніг до голови, поплатитися головою, на голову вище, на свіжу голову, валити з хворої голови на здорову, без царя в голові, голова розколюється, важка голова, перевернути з ніг на голову, битися

головою об стінку, ламати голову над чимось, не йде в голову, знайти неприємності на свою голову, каша в голові, в голові не вкладається, золота голова, світла голова, не брати в голову, як сніг на голову, зовсім без голови, скласти голову, ганьба на (чийсь) голову, піти з головою, немає голови (про нездатність виконувати якусь розумову роботу, стояти на голові, хоч кіл на голові теши, сунути голову в петлю, з'явитися з повинною головою, схопитися за голову, ходити на голові, прийти в голову, сісти (кому-то) на голову, ховати голову під крило, стрімголов...

6. Якби вам випав шанс подорожувати з українським музикантом (співаком), хто б це був і чому? (2-3 речення)

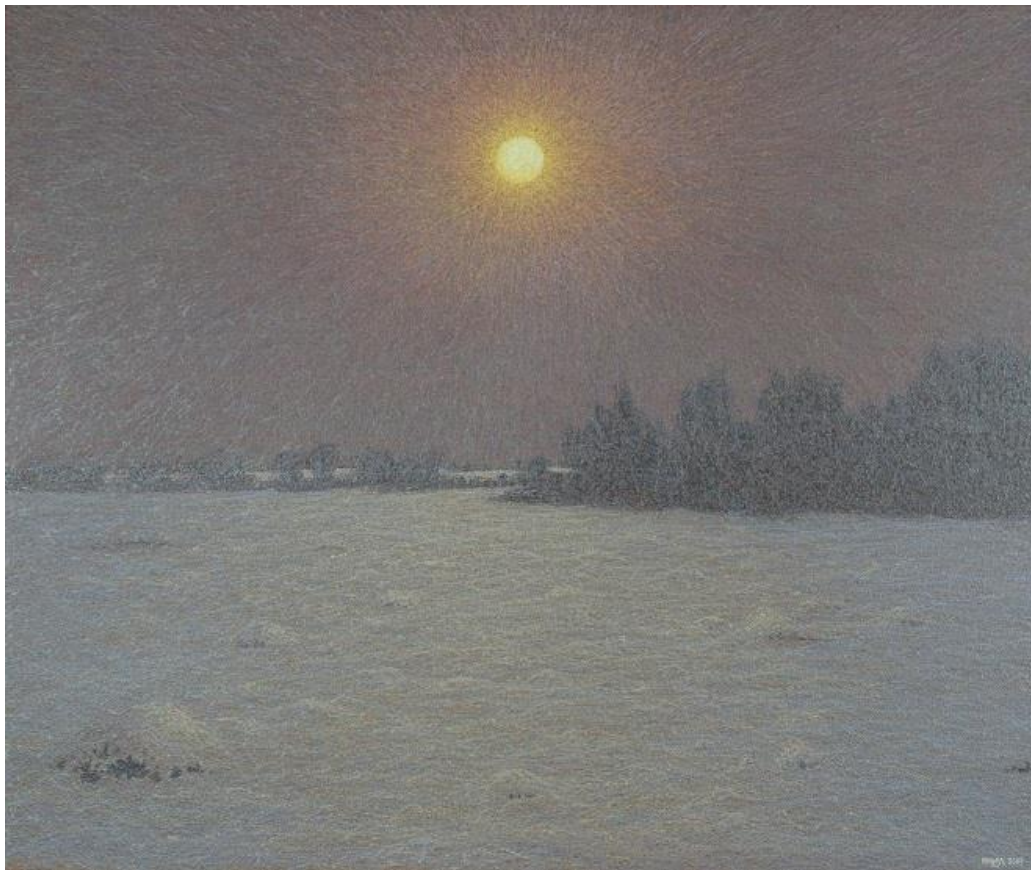
3 бали

Усього – 33 бали

8 клас

**1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг 1–1,5 сторінки).
Доберіть заголовок.**

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

**2. Розставте розділові знаки, підкресліть головні члени речення,
надпишіть частини мови.**

Старі дуби наповнені темінню стоять безшелесно в якійсь шляхетній величі.

7 балів

Відповідь.

Старі дуби, наповнені темінню, стоять безшелесно в якійсь шляхетній величі.

Стоять (присудок) дуби (підмет).

Старі (прикметник) дуби (іменник), наповнені (дієприкметник) темінню (іменник), стоять (дієслово) безшелесно (прислівник) в (прийменник) якійсь (займенник) шляхетній (прикметник) величі (іменник).

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

У тексті зустрічаються помилки, здійняти галас, скасувати процедуру, обговорити проблему, нам не пощастило, сім років тому назад, з точки зору, давайте заспіваємо, тішить око.

6 балів

Відповідь: 5 неправильних

*У тексті зустрічаються помилки – у тексті трапляються помилки;
обговорити проблему – обговорити проблему;
сім років тому назад – сім років тому;
з точки зору – з погляду;
давайте заспіваємо – заспіваймо.*

4. Виберіть із запропонованого ряду спільнокореневе слово до іменника РОСА: зростати, зрошувати, зросійщений, обрости. Розберіть виписане слово за будовою.

3 бали

Відповідь: з/рош/ува/ти.

5. Доберіть 8 фразеологізмів зі значенням ДУЖЕ БАГАТО.

4 бали

Приклади фразеологізмів для відповіді:

аж кишить, хоч греблю гати, хоч лопатою горни, і свині не їдять, як за гріш маку, як піску морського, ні проїхати ні пройти, на волівій шкурі не списати, кури не клюють, як бджіл у вулику...

6. Яку нагороду (реальну або вигадану) ви б хотіли отримати найбільше в житті? (2-3 речення)

3 бали

Усього – 35 балів

9 клас

**1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг – до 2 сторінок).
Доберіть заголовок.**

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

2. Розставте розділові знаки, підкресліть члени речення, надпишіть частини мови.

Під сосною на теплому твердому піску змішаному з падаличною глицею лежить Тимоха смирний хлопець.

7 балів

Відповідь.

Під сосною, на теплому твердому піску, змішаному з падаличною глицею, лежить Тимоха – смирний хлопець.

Під сосною (обставина), на теплому твердому піску (обставина), змішаному з падаличною глицею (означення), лежить (присудок) Тимоха (підмет) – смирний хлопець (означення).

Під (прийменник) сосною (іменник), на (прийменник) теплому (прикметник) твердому (прикметник) піску (іменник), змішаному (дієприкметник) з (прийменник) падаличною (прикметник) глицею (іменник) лежить (дієслово) Тимоха (іменник) – смирний (прикметник) хлопець (іменник).

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

Пропустити із-за хвороби, приїхати з власної ініціативи, комісія для вивчення проблеми, працювати по адресу, переміг завдяки наполегливості, іспит по фізиці, хворіти грипом, ходити за хлібом, виконати за певних умов.

6 балів

Відповідь: 5 неправильних.

*Пропустити із-за хвороби – пропустити через хворобу;
працювати по адресу – працювати за адресою;
іспит по фізиці – іспит з фізики;
хворіти грипом – хворіти на грип;
ходити за хлібом – ходити по хліб.*

4. Утворіть 6 слів, які мають таку будову: один префікс, корінь, один суфікс, закінчення.

3 бали

Орієнтовна відповідь: під/ніж/к/а, під/вод/н/ий, без/шум/н/ий, пере/ліс/ок/□, за/гад/к/а, пра/дід/усь/ □.

5. Доберіть 8 фразеологізмів зі значенням ДУЖЕ МАЛО.

4 бали

Приклади фразеологізмів для відповіді:

не дуже густо, як у kota сліз, котові на сльози нема, кіт наплакав, із заячий хвіст, на заячий скік, на макове зерно, крапля в морі, на волосину, з горобину душу, з наперсток...

6. Ви знайшли кришталеву кулю, що показує школу майбутнього. Якою вона є? (2-3 речення)

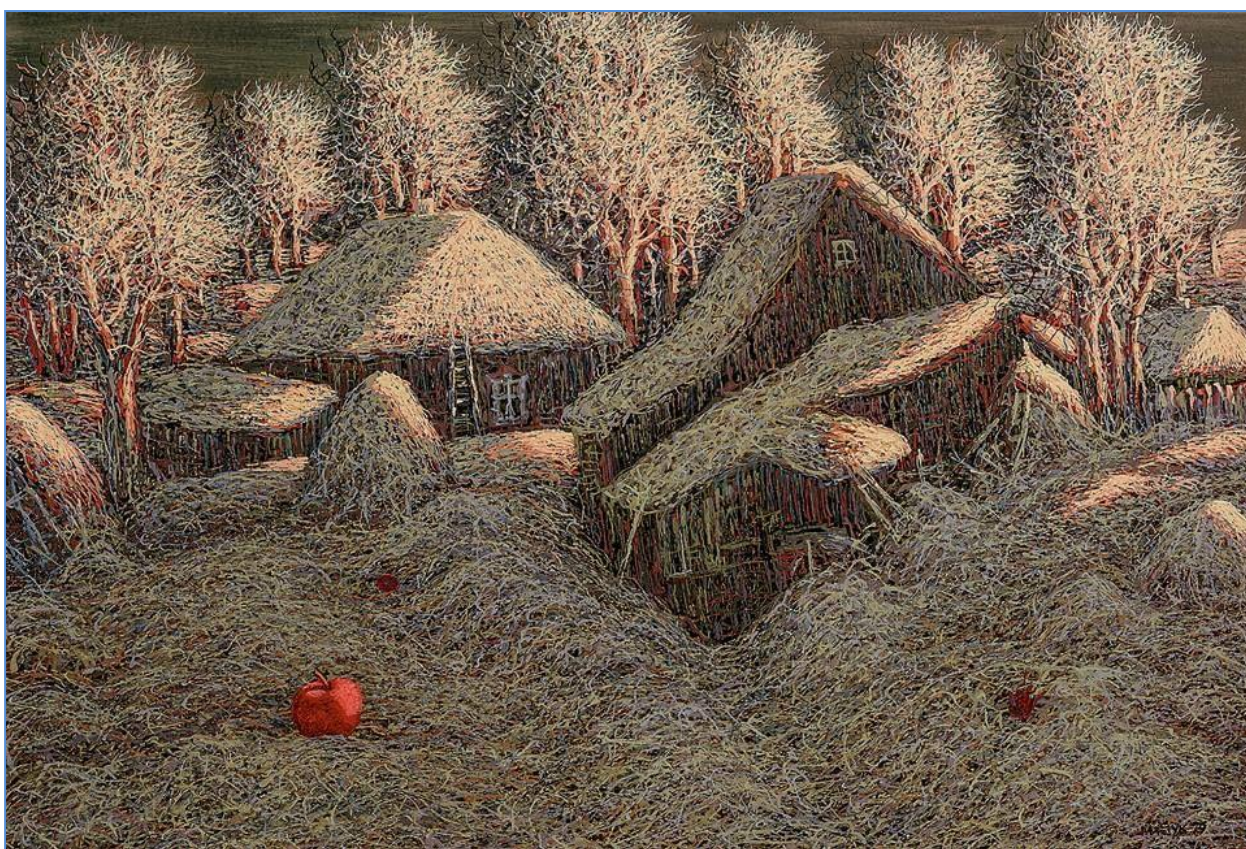
3 бали

Усього – 35 балів

10 клас

**1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг – до 2 сторінок).
Доберіть заголовок.**

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

2. Розставте розділові знаки, підкресліть члени речення, надпишіть частини мови. Накресліть схему речення, визначте тип речення.
У небі весело шугають ластівки й тихо співають жайвори коли пригріє тепле весняне сонце.

Відповідь.

У небі весело шугають ластівки й тихо співають жайвори, коли пригріє тепле весняне сонце.

У небі (обставина) весело (обставина) шугають (присудок) ластівки (підмет) й тихо (обставина) співають (присудок) жайвори (підмет), коли

(обставина) пригріє (присудок) тепле (означення) весняне (означення) сонце (підмет).

У (прийменник) небі (іменник) весело (прислівник) шугають (дієслово) ластівки (іменник) й (сполучник) тихо (прислівник) співають (дієслово) жайвори (іменник), коли (прислівник) пригріє (дієслово) тепле (прикметник) весняне (прикметник) сонце (іменник).

[] й [], (коли). Запитання КОЛИ? від обох головних частин (спільна підрядна).

Складне речення з різними видами зв'язку (сурядним і підрядним).

8 балів

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

В області серця, численні порушення, знак на розі будинку, більш симпатичніший, прийшло в голову, вразливе місце, купувати квартиру в розстрочку, зробити таким чином, не дивлячись на перешкоди.

6 балів

Відповідь: 5 неправильних.

В області серця – у ділянці серця;

більш симпатичніший – більш симпатичний, симпатичніший;

прийшло в голову – спало на думку;

купувати квартиру в розстрочку – купувати квартиру на виплат;

не дивлячись на перешкоди – незважаючи на перешкоди.

4. Розберіть за будовою слова ЗБУДОВАНИЙ, ПО-ПОЛТАВСЬКИ, СОРОК, ГОРІЛИЦЬ, ЗМИТО.

5 балів

Відповідь: з/буд/ова/н/ий, по/полтав/ськ/и (-и – суфікс), сорок/□, гор/і/лиць (немає закінчення), з/ми/то.

5. Утворіть синонімічний фразеологічний ряд зі значенням БАГАТО ЧОГО ЗНАТИ В ЖИТТІ (3 фразеологізми).

3 бали

Орієнтовна відповідь: бачити види, зуби з'їсти, собаку з'їсти, побувати в бувальцях, пройти крізь вогонь і воду, пройти крізь сито й решето, пройти Крим, і Рим, і мідні труби тощо.

6. Запишіть речення двічі, розставляючи розділові знаки так, щоб в одному випадку було дозволено гратися Юрію, а в іншому – Олені. Мама сказала Олені дозволяю піти погратися Юрію, а тобі потрібно ще виконати домашнє завдання.

2 бали

Відповідь.

Мама сказала Олені: «Дозволяю піти погратися Юрію, а тобі потрібно ще виконати домашнє завдання».

Мама сказала: «Олені дозволяю піти погратися. Юрію, а тобі потрібно ще виконати домашнє завдання».

7. Якби вам випав шанс подорожувати з будь-яким дослідником у світі, хто б це був і чому? (2-3 речення)

3 бали

Усього – 39 балів

11 клас

**1. Напишіть твір за картиною Івана Марчука (обсяг – до 2 сторінок).
Доберіть заголовок.**

Довідка про автора. Марчук Іван Степанович – український живописець, народний художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка. 2007 року потрапив до рейтингу «100 геніїв сучасності».

12 балів

2. Розставте розділові знаки, підкресліть члени речення, надпишіть частини мови. Накресліть схему речення, визначте тип речення.
Минає літо осінь вже бреде лісів багрець торкнувся вересневий і пахне чебрецем і листя де-не-де кружляючи лягає під дерева.

8 балів

Відповідь.

Минає літо, осінь вже бреде, лісів багрець торкнувся вересневий, і пахне чебрецем, і листя де-не-де, кружляючи, лягає під дерева.

Минає (присудок) літо (підмет), осінь (підмет) вже (обставина) бреде (присудок), лісів (додаток) багрець (підмет) торкнувся (присудок) вересневий (означення), і пахне (присудок) чебрецем (додаток), і листя (підмет) де-не-де (обставина), кружляючи (обставина), лягає (присудок) під дерева (обставина).

Минає (дієслово) літо (іменник), осінь (іменник) вже (прислівник) бреде (дієслово), лісів (іменник) багрець (іменник) торкнувся (дієслово) вересневий (прикметник), і (сполучник) пахне (дієслово) чебрецем (іменник), і (сполучник) листя (іменник) де-не-де (прислівник), кружляючи (дієприслівник), лягає (дієслово) під (прийменник) дерева (іменник).

[], [], [], і [], і [].

Складне речення з різними видами зв'язку (безсполучниковим і сурядним).

3. Відредагуйте ті словосполучення, у яких допущено лексичні помилки. З одним словосполученням складіть речення.

Бути на хорошому рахунку, ужити надзвичайних заходів, ставити запитання, зайняти перше місце, відпочивати на морі, скласти екзамен, сміятися над братом, навчатися музики, підняти важливе питання.

6 балів

Відповідь: 5 неправильних.

Бути на хорошому рахунку – мати добру репутацію;

зайняти перше місце – посісти перше місце;

відпочивати на морі – відпочивати біля моря;

сміятися над братом – сміятися з брата;

підняти важливе питання – порушити важливе питання.

4. Випишіть іменники, які є похідними від слова РУКА. Розберіть виписані слова за будовою.

Рушник, поруччя, порушник, обіруч, ручний, рукав, ручаєць.

5 балів

Відповідь.

Рушник, поруччя, рукав.

Рушник/□, по/ручч/я, рук/ав/□.

5. Утворіть антонімічний фразеологічний ряд до значення БАГАТО ЧОГО ЗНАТИ В ЖИТТІ (3 фразеологізми).

3 бали

Відповідь: не бачити світу, молоко на губах не обсохло, молоде та зелене, мало каші з'їсти, мало квасу випити, мало пасок з'їсти, не бачити смаленого вовка, не бачити смаленої сови.

6. Від назв населених пунктів утворіть назви жителів у множині.

Чернігів, Біла Церква, Івано-Франківськ, Нью-Йорк, Іссик-Куль, Кам'яна Балка.

3 бали

Відповідь.

Чернігів – чернігівці, Біла Церква – білоцерківці, Івано-Франківськ – іванофранківці, Нью-Йорк – ньюйорківці, Іссик-Куль – іссиккульці, Кам'яна Балка – кам'янобалківці.

7. Якби ви були вже випускником, що порадили б учителям своєї школи? (2-3 речення)

3 бали

Усього – 40 балів